

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 89/2025-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária Prachová & Pobijak, s. r. o., Pribinova 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 32P/176/2021 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 32P/176/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Galanta **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Galanta **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyni sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 89/2025-14 z 13. februára 2025 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa, doručenú ústavnému súdu 8. decembra 2024, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v napadnutom konaní vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Navrhuje, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a vyžiadaného spisu okresného súdu vyplýva, že návrh sťažovateľa na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému [REDAKOVANÉ] tak, aby bol zverený do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, bol okresnému súdu doručený 22. novembra 2021. Po vykonaní procesných úkonov okresný súd na prvom pojednávaní 1. februára 2022 vydal uznesenie o prerušení konania na obdobie 6 mesiacov, po uplynutí ktorého zaslal výzvy na súčinnosť a termín pojednávania určil na 15. november 2022. Termín bol zrušený z dôvodu PN sudkyne a nový termín 26. január 2023 bol zrušený na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa. Pojednávanie sa konalo 31. januára 2023 a okresný súd na ňom vyhlásil rozsudok, ktorým návrh sťažovateľa zamietol. Rozsudok sťažovateľ napadol odvolaním 16. marca 2023. Okresný súd po vykonaní procesných úkonov predložil spis Krajskému súdu v Bratislave 16. mája 2023. Uznesením č. k. 26CoP/30/2023-209 z 27. júna 2023 krajský súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V bode 18 svojho uznesenia vyslovil, že požiadavkám na zistenie skutočného stavu veci a na dôsledné odôvodnenie rozsudku by zodpovedal len postup spočívajúci vo vykonaní a vyhodnotení dôkazu – znaleckého posudku.

3. Po vrátení spisu 17. júla 2023 okresný súd vyzval účastníkov konania na predloženie otázok na súdneho znalca a po kontaktovaní znalkyne, ktorá s ustanovením súhlasila, uznesením z 18. septembra 2023 nariadil znalecké dokazovanie a ustanovil súdnu znalkyňu [REDAKOVANÉ], ktorá napokon znalecký posudok nevypracovala ani v predĺženej lehote a na dopyty okresného súdu nereagovala. Preto uznesením z 18. marca 2024 uznesenie o ustanovení znalkyne zrušil a na vypracovanie znaleckého posudku ustanovil znalca [REDAKOVANÉ]. Zároveň podal podnet Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky na preskúmanie postupu znalkyne. Spis bol znalcovi zaslaný 19. apríla 2024 a po predĺžení lehoty na vypracovanie bol znalecký posudok doručený okresnému súdu 19. septembra 2024. Medzitým okresný súd uznesením z 26. augusta 2024 nariadil rodičom maloletého výchovné opatrenie. Pojednávanie vo veci sa konalo 21. novembra 2024 a bolo odročené na 3. marec 2025.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ, pripomínajúc citlivý predmet napadnutého konania, namieta, že nie je ani po vyše troch rokoch právoplatne skončené. Napriek svojej povinnosti konať s mimoriadnou starostlivosťou okresný súd nepostupoval efektívne. Sťažovateľ identifikuje ako problematický najmä postup ustanovenej súdnej znalkyne.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

5. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti, nad rámec chronologického popisu priebehu napadnutého konania, pripomína, že v apríli 2022 a júni 2023 došlo vo veci k zmene zákonného sudcu. Zároveň nepovažuje prerokúvanú vec za jednoduchú, o čom svedčí aj názor krajského súdu o potrebe nariadenia znaleckého dokazovania. Pojednávanie konané 21. novembra 2024 bolo odročené na 3. marec 2023 s cieľom realizácie pravidelného styku sťažovateľa s maloletým dieťaťom bez prespania v jeho domácnosti, pričom je pravdepodobné, že na ňom bude možné meritórne rozhodnúť. Predseda okresného súdu uzatvára, že s ohľadom na zložitosť veci a vzťahy medzi rodičmi maloletého okresný súd postupuje plynulo a využíva všetky zákonné možnosti smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu vo veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.)] je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

7. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Frydlander proti Francúzsku z 27. 6. 2000, č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovensku z 16. 12. 2003, č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

8. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie nie je právne zložitá, pretože konania o úprave výkonu rodičovských práv a povinností tvoria štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, avšak pripúšťa, že konania s takýmto predmetom sú spravidla zložitejšie po skutkovej stránke, najmä v prípade, ak je (ako v prerokovanej veci) potrebné vykonať znalecké dokazovanie.

9. V kontexte uvedeného ústavný súd opakovane pripomína, že pri posudzovaní označeného kritéria prihliadal aj na povahu konania dotýkajúceho sa ochrany záujmov maloletých detí a ich osobného statusu, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s výnimočnou starostlivosťou i promptnosťou vykonávania procesných úkonov (m. m. II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02, I. ÚS 368/2021, rozsudok ESLP vo veci Fiala proti Českej republike z 18. 7. 2006, bod 76, porovnaj tiež rozsudky vo veciach Nuutinen proti Fínsku z 27. 6. 2000, Voleský proti Českej republike z 29. 6. 2004), a to práve v záujme rozvíjania, resp. obnovy vzťahu dotknutého rodiča so svojím dieťaťom. Povaha tohto konania preto podmieňovala prísnejšie hodnotenie jeho priebehu ústavným súdom z toho hľadiska, či v ňom došlo nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou k zbytočným prietahom (III. ÚS 488/2022).

10. V správaní sťažovateľa neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by výraznejšie vplývali na dĺžku napadnutého konania.

11. Zo spisu okresného súdu sa ústavný súd presvedčil, že mu v napadnutom konaní nemožno vyčítať nečinnosť, no postup okresného súdu sa vyznačuje istou mierou neefektívnosti. Dôkazom tejto neefektívnej činnosti je predovšetkým zrušenie jeho meritórneho rozsudku odvolacím súdom z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu veci (porov. III. ÚS 302/2024) ako aj skutočnosť, že k nariadeniu znaleckého dokazovania došlo až v septembri 2023, takmer dva roky po začatí napadnutého konania. Výhrady možno mať aj k samotnému priebehu už nariadeného dokazovania popísanému v bode 3 tohto nálezu, ktorý si vyžiadal zmenu rozhodnutia o nariadení znaleckého dokazovania v osobe súdneho znalca. Uvedené skutočnosti

predĺžili o jeden rok samotný proces znaleckého dokazovania, ktorý bol napokon zavŕšený doručením znaleckého posudku okresnému súdu v septembri 2024. Okresný súd na vzniknutú situáciu reagoval, no ústavný súd k uvedenému pripomína, že omeškanie spôsobené znalcom je na ťarchu štátu (rozsudok ESLP z 25. 6. 1987 vo veci Capuano proti Taliansku). Štát (v tomto konaní okresný súd) znáša zodpovednosť nielen za vlastnú činnosť, ale aj za činnosť ďalších osôb vstupujúcich do súdneho konania v oficiálnom postavení (napr. znalcov, tlmočníkov a pod.) (porov. II. ÚS 514/2024).

12. V neposlednom rade je neefektívny postup badateľný aj z dĺžky napadnutého konania, ktoré nie je ani po troch rokoch a štyroch mesiacoch od jeho začatia (november 2021) právoplatne skončené. Vo veciach starostlivosti súdu o maloletých nemožno bez ďalšieho takéto obdobie považovať za akceptovateľné.

13. V kontexte uvedeného ústavný súd dáva opakovane do pozornosti, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou a nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Zároveň ústavný súd zdôrazňuje, že pod mimoriadnou starostlivosťou, ktorú má súd venovať konaniu vo veciach maloletých, nemožno rozumieť priebežné vykonávanie procesných úkonov súdom, ale osobitnú dôležitosť v tomto type konania nadobúda predovšetkým kvalitatívna stránka týchto úkonov, ktoré by mali efektívne smerovať k usporiadaniu pomerov účastníkov konania, keďže záujem dotknutého maloletého dieťaťa, na ktorý sa má v konaní v prvom rade prihliadať, je mať kontakt s oboma rodičmi, pokiaľ sú riadne výchovne spôsobilí (I. ÚS 99/2021, I. ÚS 368/2021).

14. V konklúzii predneseného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prietahy, ktorými došlo k porušeniu základného práv sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti navrhuje, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, majúc pritom na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocíťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, ako aj na výšku priznávaného finančného zadosťučinenia v aktuálnych rozsudkoch proti Slovenskej republike (za roky 2023 a 2024).

16. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal primárne na celkovú dĺžku napadnutého konania, na fakt, že prebiehalo na dvoch stupňoch sústavy súdov a zohľadnil jeho prednostnú povahu, ako aj jeho čiastočnú skutkovú zložitosť. V okolnostiach prerokovanej

veci preto považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadostučinenie 1 500 eur (bod 2 výroku tohto nálezu) a vo zvyšnej časti jeho návrhu nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

17. Ústavný súd priznal sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 713,96 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

18. Ústavný súd priznal náhradu za dva právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti v roku 2024. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2024 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje 343,25 eur a režijný paušál 13,73 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky).

19. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu